

OPPGAVE 1 (Teller 21 %)

I denne oppgave er KANDIDATNUMMERET ditt viktig. **Det siste tallet** i ditt kandidatnummer avgjør hvilket av nedenstående alternativ du skal bruke:

Er det siste tallet i kandidatnummeret ditt et 1-tall velger du alternativ 1. Har du et siste tall i kandidatnummeret ditt som er et 4-tall velger du alternativ 4. Har du for eksempel kandidatnummer 6078 så skal du velge alternativ 8.

Har du 0 som siste tall i kandidatnummeret ditt velger du alternativ 10.

Velger du feil alternativ får du 0 poeng i oppgave 1.

Det er altså bare ett alternativ som er aktuelt for deg og det må du bruke. Her er alternativene og tallene du skal forholde deg til og bruke i oppgave 1a) til 1 g).

a)

Alternativ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
PRIS	1 100	2 200	3 300	4 400	5 500	6 600	7 700	8 800	9 900	10 000
VEK	480	1 280	2 380	3 580	4 780	5 480	6 680	7 580	8 880	9 680
Antall solgte enheter	1 100	1 000	900	1 100	1 200	700	800	700	500	200
Faste kostnader	700 000	940 000	850 000	926 000	890 000	812 000	846 000	886 000	544 000	870 000

a) Hva blir dekningsbidrag (DB) per enhet for ditt alternativ?

SVAR: Pris – VEK

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
5	6	7	8	9	10					
		620	920	920	820					
720	1120	1020	1220	1020	420					

b) Hva blir DB totalt for ditt alternativ?

SVAR: DB per enhet * X

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
682 000	920 000	828 000	902 000							
864 000	784 000	816 000	854 000	510 000						
840 000										

c) Hva blir resultatet for ditt alternativ?

SVAR: DB – FK

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-18 000	-20 000	-22 000	-24 000							
-26 000	-28 000	-30 000	-32 000	-34 000	-					
36 000										

d) Hva blir dekningsgraden for ditt alternativ?

SVAR: (DB per enhet/pris) * 100

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
56,36 %	41,82 %	27,88 %	18,64 %							
13,09 %	16,97 %	13,25 %	13,86 %	10,30 %	4,16 %					

e) Hva blir dekningspunktet i enheter for ditt alternativ? (Avrund til nærmeste hele enhet).

Svar: FK/Db per enhet:

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1129	1022	924	1129							
1236	725	829	726	533	2086					

f) Hva blir risikomarginen?

RM: ((Nåværende omsetning - DP) / Nåv. oms.) * 100

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-2,64 %	-2,20 %	-2,67 %	-2,64 %							
-3,00 %	-3,57 %	-3,63 %	-3,71 %	-6,60 %	-4,30 %					

- g) En analytiker mener du bør senke prisen med 6 %. Da vil salget (x) øke med 7 % og VEK vil synke med 12 %. Vil du anbefale det? Vis med utregninger.

Alternativ	1	2	3	4	5	6	7	8
Ny pris (-6%)	1034	2068	3102	4136	5170	6204	7238	8272
Ny VEK (-12%)	422,40	1126,40	2094,40	3150,40	4206,40	4822,40	5878,40	6670,40
Nytt DB per enhet	611,60	941,60	1007,60	985,60	963,60	1381,60	1359,60	1601,60
Ny mengde (x) (+7%)	1177	1070	963	1177	1284	749	856	749
Nytt DB (Db per enhet * x)	719 853,20	1 007 512	970 318,8	1 160 051,2	1 237 262,4	1 034 818,4	1 163 817,6	1 199 598,4
Økning/reduksjon av DB:	+37853,20	+87512	+142 318,8	+258 051,2	+373 262,4	+250 818,4	+347 817,6	+345 598,4
Har analytikeren rett:	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA	JA

OPPGAVE 2 (Teller 17 %)

Alternativ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Direkte materialer	10 000	20 000	30 000	40 000	50 000	60 000	70 000	80 000	90 000
Direkte lønn	10 000	20 000	30 000	40 000	50 000	60 000	70 000	80 000	90 000
Indirekte kostnader materialavdelingen	2 000	3 000	6 000	20 000	30 000	30 000	35 000	48 000	72 000
Indirekte kostnader tilvirkningsavdelingen	11 000	20 000	18 000	24 000	25 000	18 000	21 000	48 000	27 000
Indirekte kostnader salgs- og adm.avd.	3 000	12 400	25 900	29 600	72 500	101 600	121 900	128 400	221 100

- a) Utarbeid tilleggsattsene for bedriften i ditt alternativ. Direkte materialer, direkte arbeidstimer og tilvirkningskostnad er fordelingsgrunnlaget. Direkte arbeidstimer i tilvirkningsavdelingen har utgjort 1 000 timer. (Teller 12 %)

Alternativ	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Tilleggsatser materialavdelingen	20 %	15 %	20 %	50 %	60 %	50 %	50 %	60 %	80 %
Tilleggsatser tilvirkningsavdelingen	11,-/time	20,-/time	18,-/time	24,-/time	25,-/time	18,-/time	21,-/time	48,-/time	27,-/time
Tilvirkningskostnad	33 000	63 000	84 000	124 000	155 000	168 000	196 000	256 000	279 000
Salgs og adm.avd	9,09%	19,68 %	30,83 %	23,87 %	46,77 %	60,48 %	62,19 %	50,16 %	79,25 %

- b) Finn prisen for et produkt som har 200 kroner i direkte materialer og 300 kroner i direkte lønn. Det vil gå med 4 – fire timer i direkte arbeidstimer i tilvirkningsavdelingen. Fortjesten er 10 %. (Teller 10 %)

Alternativ 10	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Pris:									
Direkte materialer 200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
+ ind.kostn.matavd. 200	40	30	40	100	120	100	100	120	160
Direkte lønn 300 (Evt * 4. = 1200,- Det vil gi uttelling.)	300	300	300	300	300	300	300	300	300
+ ind.kostn. tilv.avd. 40	44	80	72	96	100	72	84	192	108
Tilvirkningskostnad 740	584	610	612	696	720	672	684	812	768
+ ind. kostn.									
salgs-og adm.avd.	53,09	120,05	188,68	166,14	336,74	406,43	425,38	407,30	
	608,64	501,28							
Selvkost	937,09	730,05	800,68	862,14	1056,74				
	1078,43	1109,38	1219,30	1376,64	1514,28				
+ fortjeneste	63,71	73,01	80,07	86,21	105,67	107,84	110,94	121,93	
	137,66	124,13							
PRIS	700,80	803,06	880,75	948,35	1162,41		1220,32		
	1514,30								
						1186,27	1341,23		
	1365,41								
(Evt.	1780,79	2175,96	2615,44	2826					
3288,88		1987,88	2174,66	2775,02	2827,81				
3026,03)									

- c) Halvparten av de indirekte kostnadene i materialavdelingen og tilvirkningsavdelingen er faste. Alle de indirekte kostnadene i salgs- og administrasjonsavdelingen er faste. Du bruker fremdeles tallene fra alternativet ditt pluss eventuelt de beregningene du fant i oppgave 2 a)

Hva blir minimumskost for produktet i oppgave 2b) (Teller 7 %)

Alternativ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Minimumskost:										
Direkte materialer	200	200	200	200	200	200	200	200	200	200
+ ind.kostn.matavd. (1/2)	20	15	20	50	60	50	50	60	80	100
Direkte lønn	300	300	300	300	300	300	300	300	300	300
(Evt * 4. = 1200,- Det vil gi uttelling.)										
+ ind.kostn. tilv.avd.	22	40	36	48	50	36	42	96	54	20
Minimumskost	542	555	556	598	610	586	592	656	634	620
(Evt.	1442	1455	1456	1498	1510	1486	1492	1556	1534	1520)

Oppgave 3 (Teller 24 %)

- a) Vis med en frihåndstegning hvordan en monopolist tilpasser seg. Marker også de skjæringspunktene du kjenner til og overskuddsrektangelet i enhetsdiagrammet.
SVAR: Fallende prislinje mot høyre og der DEI er dobbelt så bratt. TEK- og DEK - kurve som skjærer hverandre i TEKmin. Punkter: VO, KO, nedre - og øvre DP. (s.228)
- b) Hvilke markedsformer kjenner du til? Forklar kort og kom med et eksempel fra hver av dem.
Svar: Monopol, oligopol, differensiert oligopol, monopolistisk konkurranse og fullkommen konkurranse.
 Lærebok kap. 3.2. Figur s. 87. (9.utg.)
- c) Nevn tre forhold som kan påvirke priselastisiteten.
SVAR: Unik verdi, ubetydelig økonomisk belastning, substitutter, varer kunder trenger i forbindelse med kapitalvarer, god kvalitet – prestisje -eksklusivitet, komplementære varer og inntekt. (s.97 og 98)
- d) Hvordan ville du ha gruppert balansen når du skal forta en regnskapsanalyse?
SVAR: Anleggsmidler, omløpsmidler, egenkapital, langsiktig gjeld og kortsiktig gjeld. (s.148)
- e) Hva er prisdifferensiering og hvilke forutsetninger må være til stede for å praktisere prisdifferensiering?
SVAR: Ta forskjellig pris for det samme produktet overfor ulike kjøpergrupper. Forutsetninger: 1. Kunne skille kjøpergruppene. 2. Kunne føre en selvstendig prispolitikk og 3. Kjøpergruppene må ha ulik priselastisitet. Side 231.

- f) Hvor er vinningsoptimum og dekningspunktene hos en bedrift som jobber under fullkommen konkurranse. Vis med en frihåndstegning et enhetsdiagram som illustrerer fullkommen konkurranse.
SVAR: $VO = DEK/DEI$, dekningspunktene = $Pris/TEK$. Enhetsdiagrammet er på side 231 i læreboken. Vannrett prislinje.
- g) Forklar styringsnivåene i et aksjeselskap med mer enn 200 ansatte?
SVAR: Generalforsamling, bedriftsforsamling, styret, adm.dir. og bedriftens organisasjon. Side 54 i læreboken.
- h) Forklar selskapsformene ANS og DA?
SVAR: Ansvarlige selskaper med henholdsvis solidarisk og proratarisk ansvar. Lærebok side 51.
- i) Hva er krysselastisitet?
SVAR: Prisfølsomhet overfor prisendring på en annen vare. Lærebok side 97.
- j) Fortell litt om saldometoden.
SVAR: En degressiv avskrivningsmetode som bruker en fast proSENTSATS av bokført verdi. Lærebok side 124 og 126.
- k) En bedrift hadde 31.12.14 kr 10 300 000 i omløpsmidler (hvorav varelageret utgjorde kr 2 300 000), kr 14 200 000 i kortsiktig gjeld, kr 16 000 000 i langsiktig gjeld og kr 8 880 000 i egenkapital. Hvor stort er beløpet for bedriftens anleggsmidler?
SVAR:
 Totalkapital blir: $8\,880\,000 + 16\,000\,000 + 14\,200\,000 = 39\,080\,000$
 Anleggsmidler: $39\,080\,000 - 10\,300\,000 = 28\,780\,000$
- l) Er bedriften i oppgave 3k) likvid og solid??
SVAR:
 Likviditetsgrad I = $Oml.m./Korts.gj. = 10\,300\,000/14\,200\,000 = 0,73$ (Krav >2)
 Likviditetsgrad II = $(Oml.m. - varelager)/Korts.gj. = (10\,300\,000 - 2\,300\,000)/14\,200\,000 = 0,56$ (Krav > 1)
 Soliditet = $EK/Tot.kap * 100 = (8\,880\,000/39\,080\,000) * 100 = 22,72$ (Krav > 30 %)
Bedriften er hverken likvid eller solid.

Bedriften er hverken likvid eller solid.

Oppgave 4 (Teller 13 %)

En industribedrift har fire avdelinger; Materialavdeling, tilvirkningsavdeling I, tilvirkningsavdeling II og salgs- og administrasjonsavdeling. De bruker tilleggskalkulasjon ved prissetting og har i en normalperiode registrert følgende tall:

Direkte materialer	kr	1 000 000
Direkte lønn tilv.avd. I	«	1 500 000
Direkte lønn tilv.avd. II	«	2 500 000

Indirekte kostn. materialavd.	«	1 000 000
Indirekte kostnader tilv.avd. I	«	2 100 000
Indirekte kostnader tilv.avd. II	«	2 000 000
Indirekte kostn. salgs- og adm.avd.	«	7 070 000

a) Regn ut tilleggssatsene. Kun prosenttillegg skal benyttes. (Teller 6 %)

Svar:

$$\text{Materialavd.} : \quad 1\,000\,000/1\,000\,000 \cdot 100 = \underline{100\%}$$

$$\text{Tilv.avd. I} : \quad 2\,100\,000/1\,500\,000 \cdot 100 = \underline{140\%}$$

$$\text{Tilv.avd.II} : \quad 2\,000\,000/2\,500\,000 \cdot 100 = \underline{80\%}$$

$$\text{Tilvirkningskostnad: } 1\,000\,000+1\,000\,000+1\,500\,000+2\,100\,000+2\,500\,000+2\,000\,000 = 10\,100\,000$$

$$\text{Salgs- og adm.avd: } 7\,070\,000/10\,100\,000 \cdot 100 = \underline{70\%}$$

Industribedriften har fått en forespørsel om å levere et nytt produkt. Til dette nye produktet vil det gå med kr 100,- i direkte materialer, kr 200,- i direkte lønn i tilv.avd. I og kr 300,- i direkte lønn i tilv.avd. II. Bedriften bruker en fortjeneste på 10 %.

b) Kalkuler prisen uten mva. på dette nye produktet. (Teller 5 %)

Svar:

$$100+100+200+280+300+240 = 1\,220+854 = 2\,074+207,40 = \underline{2\,281,40}$$

c) Hva heter den kalkulasjonsmetoden du benyttet deg av i oppgave 4a) og 4b)? Hvilke andre kalkulasjonsmetoder kjenner du til, og hva måtte du eventuelt ha av tilleggsopplysninger for å benytte deg av disse? (Teller 2 %)

I og med at de indirekte kostnadene består både av en fast og variabel del, må vi ha opplysninger om hvor stor del som er variabel. Bidragsmetoden kommer til anvendelse. Nye tilleggssatser og nye beregninger for å se om vi får et positivt dekningsbidrag.

Oppgave 5 (teller 9 %).

En virksomhet starter opp i februar 2022. Bruttolønningen for februar utgjør kr 3 000 000. Skattetrekket er på kr 1 200 000. Kontoene man har til disposisjon i forbindelse med registrering av lønnsbilaget er: 1950 Skattetrekk, 2380 Kassekreditt, 2600 Skattetrekk, 2770 Skyldig arbeidsgiveravgift, 2780 Påløpt arbeidsgiveravgift, 2940 Påløpt ferielønn, 5000 Lønn, 5180 Ferielønn og 5400 Arbeidsgiveravgift.

a) Gjør de registreringer som følger av lønnsbilaget, når bedriften gjør hva den skal gjøre, herunder sørge for fortløpende registrering av kostnadene etter hvert som de oppstår. Satsene bedriften benytter er 12 % feriepenger og 14,1 % arbeidsgiveravgift. (Teller 7 %)

Bruttolønn: kr 3 000 000 (D 5000)

Skattetrekk: ” 1 200 000 (K 2600)

Utbetalt kr 1 800 000 (K 2380)

Skyldig arbeidsgiveravgift for perioden:
kr 3 000 000 x 14,1 % = kr 423 000 (D 5400 K 2770).

Påløpne feriepenger: kr 3 000 000 x 12 % = kr 360 000 (D 5180 K 2940).

Påløpt arbeidsgiveravgift: kr 360 000 x 14,1 % = kr 50 760 (D 5400 K 2780).

Skattetrekk inn på egen bankkonto, kr 1 200 000 (D 1950 K 2380).

- b) Når lønnskostnadene presenteres i resultatoppstillingen, inkluderes arbeidsgiveravgift og feriepenger. Hvor store var lønnskostnadene i februar beregnet på denne måten, og hva utgjør utbetalt lønn i februar? (Teller 2 %)

SVAR:

Lønnskostnader totalt i mai: $3\,000\,000 + 423\,000 + 360\,000 + 50\,760 = 3\,833\,760$.

Utbetalt lønn til de ansatte utgjorde kr 1 800 000.

Oppgave 6 (10 %)

For Håndverkshuset AS har vi følgende regnskapstall:

Resultatoppstilling per 31.12.		
(1 000 kr)	20x7	20x6
Salgsinntekter	28 800	23 000
Materialforbruk	8 400	7 000
Lønnskostnader	13 600	11 100
Avskrivninger	750	750
Andre driftskostnader	4 250	3 550
Driftsresultat	1 800	600
Renteinntekter	25	30
Rentekostnader	270	330
Ordinært resultat før skattekos	1 555	300
Skattekostnad (= betalbar skatt)	435	84
Årsresultat	1 120	216

Balanse for Håndverkerhuset AS per 31.12. (1 000 kr)					
	20x7	20x6		20x7	20x6
Bygninger	4 900	5 200	Egenkapital	5 220	4 100
Varebiler	1 600	1 900			
Maskiner og utstyr	750	900	Langsiktige lån	3 500	3 600
Sum anleggsmidler	7 250	8 000			
Varelager	2 700	2 000	Kassekreditt (limit 3 000)	425	1 600
Kundefordringer	1 800	1 300	Leverandørgjeld	875	800
Kontanter/bankinnskudd	450	700	Diverse kortsiktig gjeld	2 180	1 900
Sum omløpsmidler	4 950	4 000	Sum kortsiktig gjeld	3 480	4 300
Sum eiendeler	12 200	12 000	Sum egenkapital og gjeld	12 200	12 000

- a) Beregn totalkapitalrentabiliteten for 20x7 for denne virksomheten. Hvordan har utviklingen i løpet av året vært?

Totalrentabilitet 20x7: 15,1 % ($= 1555 + 270 / 12100$) (Gj.sn.tot.kap = $(12000 + 12200)/2 = 12100$)

- b) Virksomheten hadde en god del gjeld i 20x7. Hvordan ville det slått ut på total kapitalrentabiliteten om man i større grad hadde vært finansiert med egenkapital, og tilsvarende mindre med rentebelastet gjeld?

Ingen effekt på TKR (... men EKR ville gått ned forutsatt at $TKR > \text{lånerenten}$)

- c) Beregn egenkapitalrentabiliteten for 20x7.

EKR før skatt er 33,4 % ($= 1155 / 4660$) (Gj.sn. EK = $(4100+5220)/2 = 4660$)

- d) Uttal deg om likviditeten i slutten av 20x7.

Likviditetsgrad I = $4950/3480 = 1,42$ (?) Likviditetsgrad II = $(4950 - 2700)/3480 = 0,65$ (!) Svak likviditet per 31.12 20x7

- e) Beregn et nøkkeltall som belyser virksomhetens soliditet ved utgangen av 20x7. Gi en kort kommentar til tallet.

EK-prosent: 42,8 % ($= 5220 / 12200$). Solid bedrift (30%).

Oppgave 7 (6 %)

Finn en artikkel i Aftenposten, Dagens næringsliv eller en avis fra ditt hjemsted som tar for seg noe som er behandlet i kapittel 1,2,3,4 eller 5 i Hoff sin bok. Ta kopi av artikkelen. Artikkelen må ha stått i en av de nevnte avisene i dagene 16. til 22.februar 2022.

1. Beskriv artikkelen.
2. Fortell hvor dette står i læreboken.
3. Konklusjon. (Artikkelforfatteren og Hoff er enige? Uenige?)

Maks en side.